

ÚVODNÍK

Bratia a sestry,

čas v ktorom žijeme sa stáva čoraz vzácnejšou hodnotou. Väčšina z nás by privítala, keby mal deň o niekoľko hodín viac. Pretože to nie je možné, musíme sa naučiť čas si vážiť. Hospodáríť s časom a dobre ho využiť prináša vždy veľký úžitok. Okrem času, ktorý každý deň plynie, pozná Písmo aj iné časové obdobia. Existujú ročné obdobia, mesiace, či týždne. V každom takomto období vykonávame iné úlohy. Okrem týchto ročných období Biblia hovorí aj o jednom veľmi dôležitom období nášho života. Tento čas nazýva Písmo časom milosti. Je to čas, ktorý začal plynúť veľkonočnou nedeľou, keď Ježiš vstal z mŕtvych a skončil sa Jeho druhým príchodom. Je to čas, v ktorom za svoje hriechy a previnenia nemusíme znášať spravodlivú odplatu. Stačí sa len s dôverou spoľahnúť na Božiu milosť. Božia milosť prijímaná vierou zachraňuje človeka. Týmto nádherným veľkonočným posolstvom Vás chcem všetkých srdečne pozdraviť a popriať Vám, aby sme v hojnej miere užívali Božiu lásku a milosť; aby zvesť o nej opäť naplno zarezonovala v našich rodinách, aj v našom cirkevnom zbore.

Rok 2008 je rokom, v ktorom chceme aj my, v našom cirkevnom zbore, preukázať súcit a úctu tým, ktorí to potrebujú. Viem, že mnohí sa pýtate, kedy bude otvorený domov dôchodcov. Preto by som Vás chcel oboznámiť, ako postupujú prípravné práce a zároveň vyvrátiť chýry, ktoré hovoria, že v tejto oblasti nič nerobíme. V minulom roku bola dokončená administratívna časť, ktorá bude patriť

k domovu dôchodcov. Jej súčasťou je kaplnka a kancelárske priestory. Ako ste už v minulosti boli informovaní, viedli sme zdĺhavé rokovania s našimi susedmi, aby nám umožnili vybudovať príjazdovú cestu medzi bývalou hematológiou a našou nemocnicou. Žiaľ, tieto rozhovory dopadli neúspešne a preto sme museli hľadať náhradné riešenie ako zabezpečiť prístup k domovu dôchodcov pre zásobovanie a sanitky. Ako každé náhradné riešenie, aj toto je komplikovanejšie a náročnejšie. V tejto dobe budujeme príjazdovú cestu do pivničných priestorov pod bývalou kotoľňou, kde budú parkovacie miesta pre domov dôchodcov a priestor pre príjazd zásobovacích áut a sanitiek. Taktiež vedieme intenzívne rozhovory so všetkými kompetentnými, ktorí pracujú v sociálnej oblasti, aby sme našli optimálny variant pre fungovanie tohto nášho zariadenia. Uvedomujem si, že všetky uvedené komplikácie, ktoré predlžujú dobu výstavby, sú neprijemné, no neostáva mi nič iné, iba Vás prosiť o Vašu trpezlivosť a priazeň. Ubezpečujem Vás, že je aj našim najlepším úmyslom túto dobu zbytočne nepredlžovať.

V jarných mesiacoch nás čaká niekoľko dôležitých stretnutí a slávností, ktoré sa uskutočnia v našom cirkevnom zbore. Rád by som niektoré z nich dal do Vašej láskavej pozornosti. Na veľkonočnú nedeľu poslúži vo Veľkom kostole zvestou slova Božieho brat generálny biskup Miloš Klátik. V polovici apríla navštívia náš zbor manželia Daniel a Zuzana Kaczmarczukovi, známi misionári a pracovníci s deťmi a dorastom. Taktiež si chceme pripomenúť 40. výročie obnovenia činnosti evanjelickej mládeže v Bratislave, ktorá ako jedno z mála spoločenstiev mládeže v našej

cirkvi neprestajne fungovala a funguje. Preto 19. – 22. júna bude na pôde nášho cirkevného zboru milé a vzácné stretnutie všetkých, ktorí počas 40 rokov chodili na mládež v Bratislave. Pozvanie na toto stretnutie prijali desiatky vzácných hostí, ktorí do tohto spoločenstva chodili počas štúdia a ktorí sú dnes roztrúsení po území celého bývalého Československa. Z najvzácnejších hostí, ktorí pamätajú na toto spoločenstvo z roku 1968 patria bratia biskupi: Stanislav Pientak – biskup Sliezskej cirkvi ev. a. v. a Igor Mišina – emeritný biskup Východného dištriktu ECAV, ktorí nám na nedeľných službách Božích poslúžia zvestou Božieho slova.

Týždeň po tomto stretnutí sa v Bratislave uskutoční veľké stretnutie šiestich národov a trinástich evanjelických cirkví zo strednej Európy. Počas tohto veľkého stretnutia budú vo všetkých našich bohoslužobných priestoroch rôzne podujatia, semináre, bohoslužobné aktivity, v našich kostoloch bude kázať množstvo významných hostí zo zahraničia, ako aj domácich bratov seniorov a biskupov. Dovoľujem si Vás, bratia a sestry, už teraz poprosiť, aby ste nám pomohli organizačne zabezpečiť toto veľké stretnutie v našom meste. Všetky spomenuté akcie sú výnimočné a verím že pre Vás budú aj jedinečným zážitkom, ktorý posilní a povzbudí našu vieru.

Nebojme sa vykročiť...

Pochádzam zo stredného Slovenska – zo Zvolena. Vždy, keď po nejakom čase prídem do tohto mesta, všimnem si,

V tomto roku končíme v hospodárskej oblasti nášho cirkevného zboru stav, ktorý ekonómovia nazývajú krízový manažment. Po prvý krát po mnohých rokoch chceme pred Vás na výročnom zborovom konvente predstúpiť s vyrovnaným rozpočtom. Súčasťou výročného zborového konventu bude aj predloženie auditu, ktorým hodláme definitívne zúčtovať s predchádzajúcim obdobím a uzavrieť všetky resty z minulosti. Nie všetky veci boli v minulosti robené tak ako mali byť. Preto sa chceme zo všetkých chýb poučiť a jasne ich pomenovať. Urobíme tak preto, aby sme sa v budúcnosti podobných chýb vyvarovali. Zároveň mienime nášmu cirkevnému zboru, teda všetkým nám, ponúknuť jasnú budúcnosť. Chceme aby sa náš cirkevný zbor stal duchovným domovom všetkých evanjelikov žijúcich v Bratislave – v 3 pastoračných obvodoch nášho cirkevného zboru. Budeme podporovať všetky spoločenstvá ktoré tu pracujú, napomáhať ich rastu. Chceme otvoriť dvere každej dobrej iniciatíve, ktorá nám pomôže zveľadiť duchovný, sociálny aj hospodársky život nášho zboru. Verím, že s Božou pomocou sa nám našim spoločným úsilím tento cieľ podarí naplniť.

S pozdravom
Michal Zajden
predsedajúci zborový farár

čo všetko sa od mojej poslednej návštevy zmenilo. Pred pár rokmi som po dlhšom čase išiel navštíviť rodičov. Pri rutinnej ceste autom ma zastavila značka „zákaz vjazdu“. Na námestí urobili pešiu zónu! Povedal som si: To je veľmi dobrý nápad! Také mesto potrebuje pešiu zónu, kde sa

Ľudia môžu slobodne prechádzať, stretnúť s priateľmi, rodinou, posediť pri fontáne či šálke dobrej kávy. Zaparkoval som, vystúpil z auta a šiel si novú pešiu zónu poobzerať. Všimol som si, že ľudia prechádzajú z jednej strany cesty na druhú iba po prechode pre chodcov a pritom sa poobzerajú doprava a doľava, či nejde auto, ktoré by ich mohlo zraziť. Nuž, zvyk je železná košeľa. Ako radi využívame zabehané chodníky a trvá nám, kým si zvykneme na nové možnosti, ktoré nám zmena v živote prináša. Celý život sa asi budeme učiť chodiť v slobode, ktorú nám Ježiš prináša skrze svoj kríž a smrť.

A stále sa niečo mení. Starý rok je už nenávratne za nami a pred nami dni, o ktorých nevieme dnes povedať, čo prinesú. Čo od nich očakávame? Čo chceme od ľudí, s ktorými sa stretneme? A čo by sme si priali od Boha? Akú zmenu nám môže v našom živote darovať práve ON? Zaujíma sa o to, ako žijeme, čo nás trápi, s akými problémami zápasíme, keď chodíme po našich osvedčených prechodoch pre chodcov, hoci máme k dispozícii oveľa viac možností, ako prejsť z jednej strany cesty na druhú, ako nájsť východisko? Zanechal nám Boh niečo, čo nám môže pomôcť zorientovať sa? Môžeme začuť Jeho hlas?

V **Evanjeliu podľa Marka, v prvej kapitole, veršoch 29 – 31** sa dočítame, že učeník Peter mal chorú svokru, ktorá „ležala v horúčke“. Vtedy nemali k dispozícii lieky, ktoré máme my dnes a tak aj horúčka mohla mať vážne následky. Hneď, ako Pán Ježiš prišiel do Petrovho domu, povedali Mu o chorobe Petrovej príbuznej. Nemlčali, nesnažili sa ju utajiť, pretože vedeli, že práve On jej môže pomôcť. A skutočne, ďalej čítame, že

„pristúpil k nej, chytil ju za ruku a zodvihol. Horúčka jej prestala a ona im posluhovala“. Vždy, keď tento príbeh čítam, uvedomujem si, že nám hovoriť práve o tom, čo každému z nás a našim rodinám môže Pán Ježiš darovať. Aj my máme problémy. V našich rodinách sú choroby a horúčky, len si mnohokrát nechceme pripustiť, že ich máme. Škrípe to vo vzťahoch medzi mužom a ženou, rodičmi a deťmi. Neprežívame dôveru a odovzdanosť jeden druhému, odpustenie, keď si ublížime a o témach, ktoré vyvolávajú napätie, radšej ani nehovoríme. Sú chvíle, keď by sme všetko najradšej zamkli do čiernej skrinky. Tajne dúfame, že niekto mávne čarovným prútikom a všetko bude v poriadku. Naša komunikácia sa často krát obmedzuje na vety typu: „Ako sa máš? Vybavil si tie veci? Navarila si?“. Deň zakončíme pri „najdokonalejšom“ vynáleze – televízore – každý zvlášť vo svojom kresle. Po čase si zvykáme. Kráčame po zabehaných chodníkoch a bojíme sa vykročiť do neznáma. Mnohé veľké lásky sa končia mlčaním. Žijeme v meste kde podľa štatistik skoro každá druhá rodina je už rozvedená. A práve tu nám Pán Boh ponúka oveľa viac!

Už nemusíme chodiť po prechodoch v pešej zóne a báť sa, že nás zrazí auto... Už sa nemusíme trápiť s problémami, ani ich zamykať do čiernych skriniek... Môžeme ako apoštol Peter **pozvať** Pána Ježiša, aby prišiel k nám, povedať Mu v modlitbe, čo nás trápi, čo prežívame a cítime. Zveriť sa Mu s boľavými miestami, údermi, poprosiť Ho o uzdravenie a vedenie po novej ceste odpustenia. Stačí tak málo – priznať si, že sami nedokážeme žiť tak, ako to chce od nás Boh.

Jednoducho Jeho pomoc potrebujeme.

Každý z nás má v živej pamäti snehovú nádielku a nedávne mrazy, ktoré boli veľmi nepríjemné. Sám som sa stal svedkom pádu jedného staršieho muža pred naším vchodom. Hneď som k nemu prišiel a podal som mu ruku. Prekvapil ma jeho ostrý pohľad a slová ktoré mi povedal: „Ešte nie som na tom tak zle, aby ste mi museli pomáhať.“ Keď Pán Ježiš prišiel k Petrovej svokre a podal jej ruku, neprotestovala, pretože vedela, že sama si už pomôcť nevie. Mnohokrát nám márnomyseľnosť bráni, aby sme poprosili Boha o pomoc. Tak ako ten starší pán si kdesi vo vnútri myslíme, že ešte nie sme na tom až tak zle. Ale Boh nechce

Pod kríž Tvoj

Pod kríž Tvoj, Pane, prichádzam,
hriešny som, biedny, Ty to znáš.
Len prázdne ruky vystieram,
Ty odpustenie pre mňa máš.

Pod kríž Tvoj, Pane prichádzam,
ako len splatiť ten svoj dlh,
ničím sa nedá, dobre viem,
tak predrahá je Tvoja krv.

Namiesto komunistickej strany volil vieru v Boha

Na 10. januára tohto roku pripadlo 30. výročie odo dňa, keď v Bratislave dokonala vzácna osobnosť nielen našej

vstúpiť do našich životov, do našich rodín, vzťahov s priateľmi len vtedy, keď sa cítíme mizerne. Je tu, pri nás, stále ako milujúci Otec, ktorý pomáha, keď je to potrebné, povzbudzuje, dáva zmysel našim dňom. Chce, aby sme prežívali chvíle bez masky na tvári, bez ilúzií o dobrých vzťahoch, ktoré možno ani neexistujú, bez falošných úsmevov, keď srdce možno plače. Pán Ježiš nám aj počas Veľkej noci skrze svoj kríž ponúka svoju ruku a chce nás uzdraviť z horúčok a chorôb, ktoré nás trápia. Až keď sa dotkneme Kristovho kríža zistíme že je páperím.

*Peter Mozola, zborový kaplán
pre Univerzitné pastoračné centrum*

Pod kríž Tvoj, Pane prichádzam,
viem, čo si pre mňa vytrpel,
modlitbu vrúcnu vysielam,
vďaka Ti, že si za mňa mrel.

Pod kríž Tvoj Pane prichádzam,
pokorne k Tebe sa viniem,
dávam Ti srdce, život svoj,
oddane Tebe nech žijem.

*Milan Jakš
zborový presbyter*

evanjelickej a. v. cirkvi, ale i celého nášho národa, RCDr. Ing. Peter Zaťko. 17. októbra 2008 si pripomenieme 105 rokov od jeho narodenia. Pochádzal z liptovskej obce Vavrišovo – z rodiny Mateja Zaťku, murárskeho majstra a jeho manželky Zuzany. Ako šesťročnému mu zomrel otec. Vďaka podpore obetavej mamy vyštudoval meštianku v Liptovskom Mikuláši i Obchodnú akadémiu v Martine.

V októbri 1923 začal štúdium na pražskej Vysokej škole obchodnej. Prvú cestu z Liptovského Hrádku do Prahy absolvoval osobným vlakom, lebo rýchlik bol pre nadaného, no chudobného študenta drahý. Ubytovanie získal na Hlávkovom internáte za výhodných 100 korún mesačne za byt, raňajky a obed, pod podmienkou, že bude permanentne vykazovať dobrý študijný prospech. Vysokú školu by nemohol dokončiť, ak by nepredal roľu zdedenú po otcovi, čo urobil s ťažkým srdcom. V Prahe sa upevnilo jeho národné povedomie a istota, že **usilovnosťou i poctivými vedomosťami možno prekonať v živote nejednu prekážku.**

Ako mladý inžinier ekonómie pracoval začas vo funkcii tajomníka v budapeštianskej pobočke Československej obchodnej komory. Tu sa začal hlbšie zaoberať otázkou príčin hospodárskej zaostalosti Slovenska oproti česko-moravským krajom. Videl ju v nízkom stupni industrializácie i v chybnom stanovení zásad hospodárskej politiky spoločného štátu Čechov a Slovákov.

Od r. 1925 pôsobil v Obchodnej a priemyselnej komore v Bratislave ako referent pre zahraničný obchod. Zároveň viedol Združenie drevárskeho hospodárstva na Slovensku a Podkarpatskej Rusi. Cez nezávislý odborný časopis Politika, ktorého bol spoluzakladateľom (vychádzal od r. 1931) sa pokúšal zjednocovať mladú slovenskú inteligenciu, aby pracovala pre zlepšenie vývinu pomerov na Slovensku v rámci ČSR. S týmto cieľom pripravoval Zjazd mladej slovenskej generácie v Trenčianskych Tepliciach, bol predsedom jeho prípravného výboru.

Zastával princíp regionalizmu, zdôrazňujúceho najmä decentralizáciu

vládnej a výkonnej moci, už menej decentralizáciu moci zákonodarnej. **V r. 1935 sa stal prvým doktorom obchodných a ekonomických vied na Slovensku,** od júla 1936 (do r. 1950) generálnym tajomníkom Ústredného združenia slovenského priemyslu v Bratislave.

Peter Zaťko dostal kvôli svojej vysokej odbornej spôsobilosti ponuku od vládnych slovenských činiteľov, stať sa ministrom. Odmietol, nakoľko nechcel byť politicky závislý. Ak od r. 1938 predsa prijal mandát poslanca slovenského snemu, urobil to s výhradou, že ho bude vykonávať len ako ekonomický expert v záujme Slovenska a nebude sa od neho

RCDr. Ing. Peter Zaťko

vyžadovať iné vykonávanie politických funkcií okrem činnosti v sneme. Ako jeho poslanec bojoval mimo iného za začlenenie Slovenskej evanjelickej bohosloveckej

fakulty do rámca univerzity a za uznanie Veľkého piatku za štátny sviatok. V katolíckom ľudáckom slovenskom sneme sa to však nepodarilo. Peter Zaťko zvažoval zrieknutie sa poslanskeho mandátu, na radu biskupa Osuského tak neurobil. I vďaka vplyvu poslanca tak mohol intervenovať v prospech viacerých osôb perzekvovaných ľudáckym režimom a najmä obraňovať hospodárske záujmy Slovenska voči fašistickému Nemecku.

V r. 1943 dosiahol zrušenie zákazu vydavateľskej činnosti, ktorý bol uvalený na Tranoscius.

Dr. Peter Zaťko svoje postavenie a vplyv člena Komitétu hospodárskych ministrov Slovenskej republiky a najmä vedúceho Ústredne pre hospodárstvo surovínové a priemyselné využíval na tajnú prípravu materiálnych a potravinových zásob, tiež zásob liekov pred vypuknutím Slovenského národného povstania (SNP). Udržiaval kontakty s exilovou československou vládou v Londýne, stal sa členom ilegálnej Slovenskej národnej rady.

Ako jediný poslanec slovenského snemu sa zúčastnil na prípravách SNP i samom povstaní.

Vďaka SNP náš národ nebol počítaný k fašistickým silám, ktoré v 2. svetovej vojne utrpeli porážku. Je viac ako možné, že práve vďaka povstaniu proti fašizmu nebola naša malá krajina rozdelená medzi víťazné mocnosti. Peter Zaťko sa stal jedným z nezastupiteľných spolupripravovateľov SNP – i napriek nesmiernemu riziku spätému s touto činnosťou. **Na sklonku r. 1944 bol pre túto činnosť Slovenským štátom v neprítomnosti odsúdený na trest smrti. V auguste r. 1945 bol rozsudok zrušený.**

Po oslobodení pracoval Peter Zaťko ako poverenik hospodárstva, podpredse-

da Štátneho plánovacieho a štatistického úradu. Prednášal na Vysokej škole obchodnej. V r. 1946 bol Národným súdom súdený za činnosť za Slovenského štátu; bol oslobodený. Keď po februárových udalostiach 1948 dochádzalo k masovým prestupom do Komunistickej strany Slovenska (KSS) i Peter Zaťko sa mohol vo vysokých ekonomických postoch udržať len ako člen KSS. Na ponuku vstúpiť do KSS reagoval nasledovne:

„Komunistický protináboženský program nebude nášmu ľudu po vôli a je v úplnom rozpore i s mojím presvedčením, základom ktorého je viera v Boha.

Nuž ak by som teda musel voliť medzi komunistickou stranou a Bohom, zostanem u Boha.“ Mal teda múdrosť rozoznávať dobré od zlého (por. 1 Kr 3,9). „Odmena“ za takýto zásadový a charakterný postoj na seba nenechala dlho čakať. Peter Zaťko sa ako nekomunista stal vo funkciách významných štátnych ekonomických radov nežiaducim. V rámci tzv. „B“ akcie bol s rodinou násilne vysťahovaný z Bratislavy. Za miesto trvalého pobytu mu prideliť Tisovec a tam prácu v kameňolome. To ťažko poškodilo jeho beztak podlomené zdravie. Neskôr pracoval ako kalkulanta na ČSAD a po umožnení presťahovať sa do Liptovského Hrádku ako plánovač v tamojšom Lesostave.

V r. 1958 bol na základe lživých obvinení odsúdený na 3 roky väzenia. Na tento čas P. Zaťko spomína: „Nevedel som, čím som sa previnil, že som musel prejsť takou skúškou. Ale aj tak som ďakoval Bohu, že ma neopustil.“ V r. 1960 mu prezident udelil amnestiu; pre slabé zdravie odišiel Peter Zaťko do dôchodku.

V evanjelickej cirkvi a. v. pôsobil Peter Zaťko ako člen generálneho presby-

terstva a od r. 1948 ako generálny dozorca. Na nátlak musel v r. 1952 funkciu odmietnuť. Ako delegát našej cirkvi sa v r. 1947 zúčastnil Medzinárodnej luteránskej konferencie v švédskom Lunde. I tie najťažšie situácie mu pomáhala zvládať verná a obetavá manželka Viera.

Peter Zaťko sníval o zlepšení hospodárskej, sociálnej a kultúrnej situácie slovenského národa v rámci ČSR. Patril k ľuďom, ktorí za svojho života nevideli naplnenie svojho sna. Vedel však pre tento sen priniesť mnohé obete, **stojac pevný vo viere neodbočil z ciest spravodlivosti**. Aj preto smie byť **praktické kresťanstvo** tohto šlachetného muža oslovujúcim pre ďalších. Jeho práca,

CIRKEVNÉ SPOMIENKY

Dr. Ing. Petra Zaťku

Niektoré spomienky z čias slovenského štátu

Pamätám sa na niektoré udalosti, týkajúce sa evanjelickej a. v. cirkvi ešte z čias prvej ČSR. Zúčastňoval som sa na stretnutiach evanjelickej mládeže v Bratislave u biskupa západného dištriktu prof. Dr. Samuela Osuského. Tu sme hovorili o rozličných problémoch cirkvi, na týchto poradách vznikla v r. 1936 myšlienka založiť Štúrovu evanjelickú spoločnosť, ktorá od r. 1937 vydávala mesačník Služba. Tu sme hovorili aj o potrebe postaviť evanjelický ústredný dom. Pozemok sme vyhládli hneď vedľa nášho chrámu na Legionárskej ulici, zhruba tam,

Namiesto komunistickéj strany volil vieru v Boha

morálne kvality a statočná viera ho radia k tým, ktorí boli pre Slovensko i ev. cirkev a. v. nesmiernym prínosom. Ďakujeme Bohu, že sme ho v národe a cirkvi mali.

V r. 1994 vydal Tranoscius knihu Zaťkových spomienok pod názvom: Národohospodár Peter Zaťko spomína. S jej obsahom by sa mal oboznámiť každý, kto chce uvádzať kresťanské hodnoty do praxe. Výber z ďalších, dosiaľ knižne nevydaných spomienok Petra Zaťku, hodláme na pokračovanie publikovať v Evanjelickej Bratislave. Robíme tak s láskavým dovolením dcéry Petra Zaťku, Jelky – našej zbrovej presbyterky. Za súhlas jej ďakujeme.

Martin Šefranko, zborový farár

kde dnes stojí vysokoškolský internát. Na týchto stretnutiach vznikla aj myšlienka zbierky „Cirkev sebe“ atď. Tieto udalosti sú však už zakotvené v evanjelickej tlači, preto upúšťam od ich popisovania.

Považujem však za potrebné zmieniť sa o niektorých udalostiach z obdobia Slovenského štátu, na ktorých som bol viac alebo menej zúčastnený a o ktorých nie sú nijaké, nedostatočné, alebo mylné záznamy v evanjelickej tlači.

Ak sa dobre pamätám, za člena generálneho presbytéria som bol vyvolený r. 1940 a za člena hospodárskeho výboru generálnej cirkvi súčasne s jeho zriadením r. 1941. Po založení Štefánikovho domova stal som sa predsedom jeho kuratória. V týchto funkciách som mal možnosť rozličnou mierou zúčastňovať sa na riešení niektorých problémov ev. a. v. cirkvi po celú dobu druhej svetovej vojny.

Vypustenie nemeckých evanjelikov z evanjelickej a. v. cirkvi na Slovensku

Trenčiansko-teplická ústava z r. 1921, ktorá bola prvou ústavou evanjelickej a. v. cirkvi na Slovensku, vzťahovala sa na všetkých údov tejto cirkvi, ktorí bývali na Slovensku bez ohľadu na ich národnosť. V rámci tejto cirkvi si teda organizovali svoje zbory aj nemeckí a maďarskí evanjelici. Tam, kde to pomery vyžadovali, Nemci a Maďari, príp. Nemci a Slováci alebo všetky tri národnosti, utvorili si spoločný zbor.

Po založení Slovenského štátu nemecká národnostná menšina na Slovensku, dostala sa – hlavne následkom rozpinavosti nacistického Nemecka – do neúmerne významného postavenia. Cítila politickú mocenskú oporu nemeckej ríše, ich sebavedomie rástlo a nárokovali si aj také práva, ktoré už mohli narušovať aj jednotu štátu. A túto menšinu na Slovensku tvorili hlavne evanjelici augsburského vyznania.

Je potom prirodzené, že i medzi evanjelickými Nemcami bolo dosť takých, ktorí sa snažili využiť súčasne politické postavenie svojho národa na uplatnenie nacionalizmu aj v cirkvi. A tak skoro po vyhlásení Slovenského štátu nútená bola evanjelická a. v. cirkev na Slovensku zmeniť vyššie citovanú ústavu. Synoda zvolaná do Liptovského sv. Mikuláša dňa 14. júna 1939 uznáša sa na novele zákona, ktorým nemeckých evanjelikov vypúšťa zo zväzku ev. a. v. cirkvi na Slovensku.

Tento zákon vláda Slovenského štátu pomerne rýchlo, už 26. januára 1940 schválila (vyhl. MŠaNO uverejnená 7. marca 1940 č. 69/Sz).

Evanjelici a. v. nemeckej národnosti však nečakali na toto schválenie, zvolali vlastnú synodu do Kežmarku a tu už dňa 27. júna. 6. novembra uzniesli sa na ústave nemeckej a. v. cirkvi v Slovenskej republike, ktorú vláda schválila dňa 7. mája 1942 vyhláškou zo dňa 27. júna 1942 č. 174 Sz.

Od tých čias boli teda na Slovensku dve samostatné evanjelické cirkvi rovnakého vyznania. Vedenie evanjelickej a. v. cirkvi na Slovensku sa ťažko odhodlávalo k vypusteniu evanjelikov nemeckej národnosti. Bolo presvedčené, že o Nemcov bolo dobre postarané aj v jej lone, že nemali nijakých dôvodov na odlúčenie a že v oblasti Bratislavy, kde boli pomerne veľké čisto nemecké zbory, boli by sa mohli združiť do nemeckého seniorátu a tak aj pomerne veľký majetok týchto zborov, najmä bratislavského, spravovať si samostatne, čo prakticky nemecké zbory aj robili. No evanjelickí Nemci na Slovensku dúfali, že ako samostatné cirkevné teleso budú mať lepšie a výhodnejšie postavenie, keď budú pod ochranou Deutsche Partei, ktorá im vydobyla, pravda, s pomocou Nemeckej ríše, významné postavenie na Slovensku.

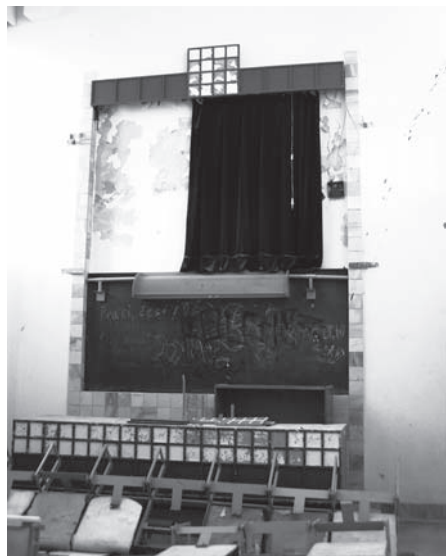
Takto teda samostatná nemecká ev. a. v. cirkev na Slovensku bola vlastne obeťou hitlerovskej rozpinavosti, jej existencia závisela teda od existencie Hitlera.

(Pokračovanie)

Prečo nemôžeme otvoriť domov dôchodcov v Evanjelickej nemocnici už v septembri 2007, ako sme sľúbili?

V úvodníku Evanjelickej Bratislavy č. 2/2007 sa predsedajúci farár Mgr. Michal Zajden okrem iného rozsiahle venuje odpovedi na otázku v nadpise. Jednou z vážnych prekážok, ktorú uvádza, je nevytýčenie hranice pozemku medzi Evanjelicou nemocnicou a bývalou hematológiou pri preberaní areálu v roku

Kaplnka v EDS na jeseň 2006

1996. Táto hranica je v katastrálnej mape „cikcakovitá“ a „prerušuje prístupovú komunikáciu tvoriacu hornú hranicu nášho pozemku“. Bez majetkovo vysporiadanej prístupovej cesty nemožno prevádzkovať dom sociálnych služieb. Cirkevný zbor čakajú komplikované rokovania s novými vlastníkmi, od ktorých treba vykúpiť „cca. 15 – 20 m² svojho bývalého vlastného pozemku“.

Z takto formulovaného vysvetlenia jednoznačne vyplýva, že pri preberaní menovaní zodpovední zástupcovia zboru Ing. Ján Holčík a Ing. Stanislav Gajdoš svojou nedbalosťou, alebo zámerne poškodili tento cirkevný zbor (veď si len predstavme, že pri aktuálnom prepočte môže ísť o čiastku cca. 20 x 50 000 SK = 1 000 000 SK) a spôsobili mu prietahy v terajších zámeroch. Podobné tvrdenia okolo súčasnosti a nedávnej minulosti

Kaplnka v EDS v lete 2007

areálu Evanjelickej nemocnice sa za posledný rok objavovali často. Či už to bolo v minulých číslach Evanjelickej Bratislavy, časopise Tvorba, alebo vo forme letáku voľne rozdávaného v kostole. V týchto článkoch sa faktické tvrdenia (proti ktorým nemožno namietat) často striedajú s nepresnosťami, ale aj s chybami. Keďže som ako vtedajší dozorca vložil do tejto práce to najlepšie čo som vedel a mal a keďže si nie som vedomý, že by som niečím zbor úmyselne, alebo neúmyselne poškodil, tieto nepresnosti vrhajú zlé svetlo na obdobie môjho pôsobenia vo vedení cirkevného zboru. Najmä obdobie súdenia sa o areál evanjelickej nemocnice, proces navrátenia a preberania si dobre pamätám. Preto som požiadal predsedajúceho farára o možnosť krátkeho vysvetlenia v tomto čísle Evanjelickej Bratislavy a som rád, že mi to bez váhania prisľúbil.

Dňa 1. januára 1994 vstúpil do platnosti tzv. „Reštitučný zákon“, celým názvom „Zákon o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených obciam a náboženským spoločnostiam“ č. 282/193 Z.z. Podľa tohto zákona mala „osoba oprávnená“ (naš cirkevný zbor) dvanásť mesiacov na to, aby vyzvala všetky „osoby povinné“, (súčasných užívateľov, resp. správcov predmetných nehnuteľností) aby nárokované nehnuteľnosti vydali.

Výzvy na vydanie nehnuteľností, ako aj zhromaždenie všetkých ostatných podkladov potrebných k týmto výzvam pre nás na základe rozhodnutie presbyterstva vykonávala Stavoinvesta. Tieto výzvy však až na niekoľko výnimiek (napríklad Staré lýceum na Konventnej 15, či najmladšia budova lýcea na Palisádoch –

bývala ŠUPka) neprinesli vydanie vecí. Preto, aby sme opäť nezameškali lehotu podľa zákona, podala Stavoinvesta v mene cirkevného zboru žaloby na súdy, aby tie uložili „osobám povinným“ vydanie nehnuteľností rozsudkom.

Areál Evanjelickej nemocnice zahŕňal sústavu budov a pozemkov, ktoré podľa archívnych záznamov v pozemno-knižnej dokumentácii patrili pred februárom 1948 evanjelickej a. v. cirkevnej zboru v Bratislave (samozrejme nemeckému). Táto sústava nehnuteľností bola v roku 1994 po starostlivom výbere predmetom žiadosti o vrátenie v zmysle zákona a neskôr v roku 1998 predmetom súdneho sporu.

Druhá strana (Štátna nemocnica), už síce mala postavenú budovu Kardiovaskulárneho centra na Kramároch, ale mala jasné plány s našou budovou Evanjelickej nemocnice. Mala za sebou samozrejme podporu a lobing mnohých majiteľov ďalších našich nehnuteľností, ktorí vedeli, že keď prehráme spor o nemocnicu, ďalší súdny spor o ich budovu už je len administratívny úkon. Na súde bol cirkevný zbor zásluhou JUDr. Dariny Michalkovej úspešný. Nebolo to iba víťazstvo našej ľudskej snahy, ale dôkaz, že Pán Boh má s týmito budovami ešte v Bratislave svoje plány a chce si použiť nás v tomto cirkevnom zbore na to, aby ich realizoval. Bolo to víťazstvo, ale zároveň veľká zodpovednosť, aby sme vo využití nielen Evanjelickej nemocnice, ale všetkých ostatných budov odstáli. Po rozhodnutí súdu nasledoval zápis predmetných nehnuteľností tvoriacich areál Evanjelickej nemocnice do katastra. Žiadna z nehnuteľností, ktoré súd cirkevnej zboru v spore o Evanjelickú nemocnicu

prisúdil, nezostala nezapísaná na list vlastníctva cirkevného zboru, ako naznačuje článok v minulom čísle Evanjelickej Bratislavy. Čo sa týka katastrálnej mapy, všetko, čo cirkevnému zboru (CZ) patrí, je v nej správne zakreslené; nemohlo to byť zapísané o nič jasnejšie či menej jasne. Vtedajšiemu vedeniu zboru je vytýkané, že nedal vytýčiť hranice vlastného pozemku. Vytýčenie hranice pozemku geodetom sa však robí vtedy, keď sa na hranici pozemkov ide niečo stavať, alebo je spor susedov – pokiaľ je to v skutočnosti naše a odkiaľ už susedove. Táto situácia pri prebratí areálu Evanjelickej nemocnice nebola, preto nebol dôvod hranicu pozemku vytýčovať. Čo raz máme na liste vlastníctva – bez ohľadu na to, či je to nanovo vytýčené, alebo nie – je naše a nikto nám to nemôže vziať. Je možné, že u susedov sa niečo medzitým stavalo a oni nedodržali hranice pozemku a postavili aj na našom. To ale nebol prípad pri preberaní areálu bývalej Evanjelickej nemocnice do vlastníctva. Treba ešte pripomenúť, že vrátením celého objektu Evanjelickej nemocnice do vlastníctva CZ sa vrátili aj objekty, ktoré nikdy neboli vo vlastníctve CZ, menovite pristavaný pavilón ÚKVCH zo strany Bradlianskej. Bolo nám paradoxne vrátené viac a nie menej, ako to, na čo sme mali nárok.

Uvedený súdny spor (ktorý nám nárok na reštitúciu Evanjelickej nemocnice priznal) bol vedený na Krajskom súde. Rozhodnutím súdu sa stáva rozhodnutie právoplatné, ale až po uplynutí lehoty na odvolanie. Samozrejme, že porazená strana sa odvolala, a to na

Najvyšší súd Slovenskej republiky. Ten vydal rozhodnutie o zastavení výkonu rozhodnutia Krajského súdu až do termínu rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o odvolaní. Bola to skutočne hra na nervy. Spor sa mohol fahať ešte mesiace, či roky a nič nebolo isté. Ale Boh bol pri nás. Osobnými jednaniami s ÚKVCH a tlakom vyvíjaným so všetkých strán sa nám podarilo dotlačiť porazenú stranu k uzavretiu protokolu o vydaní vecí a k prevzatíu celého areálu. V jednom článku nám autor vyčíta, že sme podpísali v preberacom protokole konštatovanie, že Evanjelická nemocnica sa preberá v „dobrom stave“. Vo svetle môjho popisu celého procesu, ktorý preberaniu predchádzal, iste chápete, že v tej chvíli nám bolo úplne jedno v akom stave sa Evanjelická nemocnica nachádza a ešte viac nám bolo jedno, čo je napísané v preberacom protokole. Každému súdnemu človeku dôjde, že boli len dve možnosti: buď prevziať nemocnicu v tom stave, v akom sa nachádza, alebo ju neprevziať a možno o ňu prísť.

Je iste nemilé, keď sa stavba a hlavne začatie prevádzkovania Domova dôchodcov v areáli bývalej Evanjelickej nemocnice posunie o niekoľko mesiacov. Myslím si však, že omnoho viac záleží na tom, aby zariadenie bolo vybudované dobre, pripravené na prevádzku po stránke stavebnej, prevádzkovej, hospodárskej aj duchovnej, ako na tom, aby to bolo určite práve do septembra 2008.

Ing. Stanislav Gajdoš
(bývalý zb. dozorca)
redakčne krátené

Niekoľko poznámok k článku Ing. Stanislava Gajdoša

Reštitučný zákon jasne určuje, že o vydanie žiada výlučne vlastník, teda cirkevný zbor.

Splnomocnenie Stavoinvesty na konanie bolo závažnou chybou a je doteraz veľkou prekážkou pri riešení reštitučných sporov. Nedostatočné vydokumentovanie a spornosť oprávnenia Stavoinvesty konať v mene cirkevného zboru spôsobilo predĺženie niektorých reštitučných sporov o cca. 1 – 2 roky. Konanie Stavoinvesty je stále argumentom proti strane proti rozhodnutiu v prospech cirkevného zboru a spôsobuje tak predlžovanie sporov, resp. prehry a zvyšovanie nákladov cirkevného zboru. Ing. Stanislav Gajdoš vo svojom článku asi zámerne neudáva jednu zásadnú vec. K areálu nemocnice patrila záhrada, v ktorej bola postavená transfúzna stanica. Tým, že v rámci jednanja nežiadali zástupcovia cirkevného zboru späť záhradu o rozlohe niekoľko tisíc metrov (podľa zákona bolo povinnosťou reštituenta len rešpektovať budovu na ňom postavenú), fakticky daroval cirkevný zbor polovicu pôvodnej, dnes veľmi lukratívnej parcely (budova – transfúzna stanica je celkom zbúraná). Je nepochopiteľné prečo, po takomto rozdelení pôvodnej parcely sa nestanovila nová pozemková hranica. Dôsledky tejto zarážajúcej nezodpovednosti znáša cirkevný zbor do dnešného dňa.

Po nadobudnutí areálu nemocnice na Partizánskej malo dôjsť k okamžitému

zavkladovaniu vlastníckeho práva ku všetkým nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v areáli a hlavne k presnému vymedzeniu hraníc nehnuteľností, ktoré patrili k areálu. Dohoda, ktorou došlo k vydaniu areálu nemocnice nešpecifikovala jasne nehnuteľnosti a nevytýčením presných hraníc pozemkov a takisto nezavkladovaním vlastníckeho práva ku všetkým nehnuteľnostiam spôsobili, že časť nehnuteľností si prisvojila (aj keď podľa nášho názoru nezákonne) iná právnická osoba. V súčasnosti sa musíme súdne domáhať svojho vlastníctva. Náklady na tieto súdne spory, najmä pokiaľ ide o súdne poplatky, sú značné. To, či bola nemocnica v lepšom, alebo horšom stave, nemení na fakte to, čo sa s ňou dialo nasledujúcich šesť rokov. Totálne zdevastovanie síce schátralej, fungujúcej nemocnice poškodilo meno nielen nášmu cirkevnému zboru, ale celej evanjelickej cirkvi.

S poľutovaním musím uviesť, že nejde len o jednorazové pochybenie pri správe cirkevného majetku. Uzavretie ďalších mimoriadne nevýhodných zmlúv (v rozpore s platným občianskym a cirkevným právom), ako napr. cirkevný pozemok, ktorý podľa úradného odhadu mal cenu 4,8 milióna SK, bol predaný sprostredkovateľovi za polovičnú cenu, teda za 2, 4 milióna SK. Sprostredkovateľ ho obratom predal za 9 miliónov SK. Za tri kalendárne dni vznikla strata na majetku cirkevného zboru skoro 7 miliónov SK. Tento príklad je dostatočnou ukážkou nezodpovednej správy cirkevného majetku. Vyhováranie sa bývalého štatutárneho zástupcu cirkevného zboru na presbyterov prezrádza predovšetkým nedostatok základnej kresťanskej vlast-

nosti: pokánia a kajúcnosti spojenej s priznaním vlastného pochybenia.

Ing. Karol Pavlů
dozorca cirkevného zboru

Dni dorastu a mládeže

Sme radi, že počas týždňa sa v našom cirkevnom zbore pravidelne stretáva viacero skupín dorastu a mládeže. Túžime však po tom, aby prišli medzi nás noví dorastenci a mládežníci. Tiež sa chceme stretnúť s „rodinou“ našich rovesníkov zo zborov Veľkej Bratislavy. Pre obidva tieto účely dlhodobejšie pripravujeme Dni dorastu a mládeže Veľkej Bratislavy. Hostami budú aj manželia Kaczmarczykovi z Českého Tešína, ktorí sú riaditelia Medzinárodnej Wycliffovej spoločnosti prekladateľov Biblie v ČR.

Pozývame nielen dorast a mládež, ale aj všetkých Vás, ktorým záleží na

rozvoji práce s mladou generáciou v našom cirkevnom zbore.
Pozvite aj svojich známych.

Manželia Kaczmarczykovi s deťmi

Streda 9.4.2008	10:00	Chapel (2x) , Miesto: Ev. lýceum, Vranovská 2
	18:30	Mládež na Légiach , Hostia: Daniel a Zuzana Kaczmarczykovi z Českého Tešína, Miesto: Legionárska 6
Piatok 11.4.2008	17:00	Stretnutie dorastencov a mládeže Veľkej Bratislavy Miesto: Stredisko kultúry, Vajnorská 21
Sobota 12.4.2008	18:00	Biblická hodina – misijný večer: Wycliffova spoločnosť v Afrike, Miesto: Legionárska 6
Nedeľa 13.4.2008	9:30	Mládežnícke služby Božie , Miesto: Veľký kostol, Panenská (Poriadok podľa Agendy ECAV)
	15:00	Koncert manželov Kaczmarczykovcov , 17. výročie Detskej misie v SR, Miesto: Malý kostol, Panenská (vchod z Lýcejnej)

NAŠA MODLITBA:

Očakávaj na Hospodina! Pevný buď!
Nech je zmužilé tvoje srdce
a čakávaj Hospodina! (Žalm 27,14)

Za prípravný výbor:
Jozef Kováč
zborový presbyter

Štatistika nášho zboru za rok 2007

KRST SVÄTÝ

V minulom roku – 2007 bolo v našom cirkevnom zbore pokrstených 125 ľudí. Z toho 53 chlapcov, 59 dievčat, 5 mužov a 9 žien. Celkovo je to o dva krsty menej ako v roku 2006.

KONFIRMÁCIA

v našom cirkevnom zbore bolo 111 konfirmovaných. Je to o 27 viac ako v r. 2006; Z toho bolo 27 chlapcov, 52 dievčat, 7 mužov a 24 žien.

SOBÁŠE

V minulom roku bolo v našom cirkevnom zbore 45 sobášov a požehnaní manželstva. Je to o 12 menej ako v roku predchádzajúcom. Čisto evanjelických párov bolo 12, miešaných párov bolo 28 a 5 bolo požehnaní manželstva.

PÁN BOH MÁ VESELÝCH ĽUDÍ RÁD

Jeden brat farár sa vyznáva druhému:
– Keď sa ľudia cez kázeň pozerajú na svoje hodinky, to mi až tak nevadí, ale trochu

VEČERA PÁNOVA

V minulom roku pristúpilo v našom zbore k Večeri Pánovej 6333 komunikantov, čo je o 731 viac ako v predchádzajúcom roku. Z tohto počtu bola prislúžená Večera Pánova v kostoloch 1972 mužom, 4033 ženám. V domácnostiach bola prislúžená Večera Pánova 14 mužom a 35 ženám. V nemocniciach a v domovoch dôchodcov pristúpilo k Večeri Pánovej 115 mužov a 162 žien.

POHREBY

V minulom roku bolo v našom cirkevnom zbore pochovaných 184 ľudí, z toho 67 mužov a 117 žien, čo je o 8 viac ako v predchádzajúcom roku.

EVIDENCIA ČLENOV CIRKEVNÉHO ZBORU

V minulom roku sa do nášho cirkevného zboru prihlásilo 152 nových členov a odhlásilo sa 94 členov. Celkový počet evidovaných členov nášho cirkevného zboru k 31. 12. 2007 bol 3991.

ma trápi, keď si ich začnú prikladať k uchu.

Otec po návrate z kostola: – No tie dnešné služby Božie za veľa nestáli. Syn si ho premeria. – A čo si čakal za tú korunu, čo si dal na offeru?

*Prevzaté z knihy: Aj smiech je Boží dar
(vydala: POLÁRKA, Vavrišovo)*

Niekoľko dobrých dôvodov, prečo byť členom cirkvi

Je mnoho organizácií a spoločností, v ktorých sa ľudia nemôžu vyhnúť stretnutiu s druhými. Sú iné, ktoré existujú práve preto, aby sa v nich ľudia stretávali... **Cirkev je jediné spoločenstvo, ktorému ide o to, aby sa v ňom stretávali ľudia navzájom, aby sa stretávali s Bohom vyjavenom v Ježišovi Kristovi a tvorili spolu rodinu viery.** Aj ty do nej môžeš patriť.

Cirkev je rodinou viery – spoločenstvom Božích detí, nie súčtom zbožných individualistov.

Spolupatričnosť k cirkvi pomáha nezabúdať, že kresťanská viera a život vonkoncom nie je povolanie pre osamelých jazdcov, ale spoločenstvo bratov a sestier – tých, ktorých Kristus prijal.

Svojimi podujatiami – najmä službami Božími – **cirkev ponúka liek proti skleróze. – Proti zabúdaniu, že nežijeme len z vlastnej práce** a usilovnosti či iba z pomoci a služby iných, ale predovšetkým z Božej lásky a dobroty.

Detská besiedka, vyučovanie náboženstva, konfirmačná príprava, biblické hodiny, služby Božie nie sú ďalším zaťažením už aj tak nabitého programu

detí/dospelých. Naopak, **vytvárajú priestor, v ktorom si uvedomujeme, že platia aj iné hodnoty ako výkon.**

Hodnoty života, ktoré cirkev ako vzácne dedičstvo po stáročia uchováva a zveľaďuje, nám pomáhajú rozhodovať sa vo svojom osobnom aj občianskom živote podľa zásad lásky, pravdy, spravodlivosti, mravnosti, zodpovednosti a tolerance. Prisluhovaním Večere Pánovej nám cirkev pomáha nestratiť zo zreteľa, že nie pomsta, ale vyznanie viny a odpustenie, sú základom kultúry, ku ktorej patríme.

Cirkev prijala ako dar Božie slovo.

Ono chce byť svetlom aj pre našu životnú cestu (Žalm 119,105). V ňom spoznávame seba, svet i Boha. To svetlo nevyprodukuje nik sám zo seba. Je to svetlo Kristovo. Osvetľuje našu cestu, ktorá by bez neho zostala len scestím. Svojím počínaním smieme a máme Kristovo svetlo odrážať, ako Mesiac odráža svetlo Slnka. Kristovo svetlo nachádzame práve v cirkvi, predovšetkým na službách Božích.

Kto žije v spoločenstve cirkvi, má podiel na bohatstve požehnaní, ktoré sa mu v zhromaždení cirkvi ponúka. Kto je presvedčený: „viera v Boha áno, ale cirkev nie“, tomu je potrebné s láskou vysvetľovať, že ide o falošný názor, ktorý nemá biblickú oporu – ide o pestovanie vlastného, nepravdivého náboženstva. Ježiš Kristus prisľúbil svoju prítomnosť tým, ktorí sa zhromažďujú v Jeho mene (Ev. Matúša 18,20). Žiadali by azda cirkev toľkí ľudia

o príhovorné modlitby na službách Božích, ak by neverili, že takéto spoločné modlitby majú svoje zvláštne požehnanie?

Veci sa nedejú rovnako či sa modlíme alebo nie. Modlitby síce nie vždy zmenia okolnosti, ale vždy menia nás.

Cirkev sprevádza náš život v radosti i žiali: narodenie človeka a jeho krst, dospievanie a konfirmácia, sobáš a požehnanie manželstva, tiež úmrtie a pohrebná rozlúčka – to všetko sú významné medzníky života, v ktorých cirkev nenecháva človeka samého, ale má mu svojou službou čo dať. **V cirkvi sa spoločne smieme deliť s radosťou a tak ju znásobiť, no deliť sa tiež so žiaľom a trápeniami, ktoré sa tým stanú znesiteľnejšími.**

Cirkev nás učí vnímať svoj život ako vzácny Boží dar a takto vnímať aj životy druhých. **Učíme sa v nej navzájom prijímať sa so svojimi kladmi i slabosťami, ako nás v láske prijal Pán Ježiš Kristus.**

Kým v prírode môžeme spoznávať Boha ako múdrego Stvoriteľa, v Božom slove a sviatostiach spoznávame Boha ako nášho milujúceho – za nás sa obetujúceho Spa-

Niekoľko dobrých dôvodov, prečo byť členom cirkvi

siteľa. O spáse nám nepovie čo ako krásna príroda, ale cirkev – na službách Božích.

Cirkev ukazuje cestu k zmysluplnému životu tu, v časnosti, i cestu k večnému životu. **Cirkev nás vedie k viere v Pána Boha, v nášho Spasiteľa Ježiša Krista. Táto viera je jediný, skutočne spoľahlivý – pevný most v našom živote aj smrti. Most, ktorý nás môže previesť z časnosti cez priepasť smrti do večnosti.** Po akých mostoch chodíme? Neprelamuje sa nám prehnitý most nevery, či tzv. individualistického „kresťanstva“ pod nohami? – Cirkev nás orientuje k tomu, čo je pevné a spoľahlivé v živote i v smrti.

V cirkvi je miesto pre každého, kto o to úprimne stojí. No, pozor! – Cirkev nie je dokonalá. Podobá sa starej veľkej lodi, na ktorej všeličo škripe, ktorá je nezriedka nebezpečne rozhojdaná až z toho jej pasažierov chytá závrat. Avšak táto loď dopláva tam, kam cieľ. Dopláva tam – či už s tebou alebo bez teba. Je isté, že na palube môžeš byť aj ty; tak neváhaj a odváž sa nastúpiť!

Podľa myšlienok Joela Rumla, Philipa Yanceyho a ďalších prameňov pripravil **Martin Šefranko**, zborový farár

Silvester v Batizovciach

Koniec roka je trošku paradoxný. Najprv hektické prípravy na sviatky

pokoja a lásky, Vianoce a jeden sa ani nenazdá a je tu Silvester. Rozhodli sme sa teda, my - stredňajšia mládež, že Vianoce vyrelaxujeme niekde v lone prírody, a to priamo pod tatranskými štítmi. A tak sme sa vydali 28. decembra na cestu.

Väčšina vlakom, niektorí inými dopravnými prostriedkami sme nabrali smer Batizovce. Na tých z nás, ktorí sme z Bratislavy, konečne dýchla zima. Už z vlaku sme fotili zasnežené tatranské končiare, plánovali výlety a tešili sa na guľovačku. Z tej nakoniec nebolo nič, lebo toľko snehu nám dopriate nebolo, ale zimy a Tatier sme si užili.

Ale nie, neboli sme len sami pre seba, nestretli sme sa len kvôli snehu a výletom. Zišli sme sa predovšetkým, aby sme upevnili náš vzťah s Bohom a navzájom. Učili sme sa za žiť v službe aj odpúšťaní, v zime aj teple, pri varení aj jedení, či umývaní riadov. Poznali sme lepšie akí sme, a poznávali sme aj Božie slovo. Učili sme sa, aké vzťahy má Ježiš s Otcom a Duchom Svätým, aké mal so svojimi nepriateľmi, aj so svojimi učeníkmi. Poznávali sme Ježiša, práve cez tieto vzťahy, aj to ako nás tieto vzťahy formujú a aký zmysel má toto poznanie pre našu vieru, naše vzťahy v cirkvi, vzťahy

Dorastový Silvester

Už po druhý raz sme Nový rok čakali ako dorast – spolu. Tešili sme sa už mesiac vopred, plánovali, vymýšľali program. Napriek tomu, keď sme sa v deň D všetci postupne dopravili do Starého lýcea, nikto z nás nevedel, ako to celé dopadne. Od začiatku bolo jasné, že o jedlo a zábavu nebude núdza. Už od dverí bili do očí stoly zapratané rôznymi spoločenskými hrami a DVD-čkami. Na prvý pohľad bolo vidieť, že inštrukciu “zoberte čo najviac, aby sme sa nenudili”, si všetci vzali k srdcu... Vedľa zatiaľ poverený tím pripravoval večeru. Okolo siedmej sme zasadli za stoly, po-

s našimi oponentmi. Aj keď to vyznieva ako teoretizovanie, uvedomili sme si, že to, ako vidíme Ježiša vo všetkých spomenutých oblastiach, má praktický dosah na náš každodenný život. Jedine ak chceme poznávať Boha každý deň, takého aký je, nás vedie do hlbšieho vzťahu s Ním.

Nevedli sme však iba “teologický krúžok”. Boli sme na úpätí Vysokých Tatier a náležite sme to využili. Videli sme aj snehový Betlehem pri Reinerovej chate, aj Sliezsky dom a nádherný výhľad na krajinu ponorenú do hmly.

Silvester sme neprespali. Pozdravili sme našich spolubratov v Batizovciach piesňou a slovom. Strávili sme ho spolu pri kapustnici (ďakujeme našim kuchárom), v rozhovoroch, na modlitbách, ale aj pri spoločných hrách. Nebol to márný čas. Bol to čas radosti, a pokoja a oslavy, nie konca roka, ale začiatku nového.

Alica Kopcová, členka mládeže

modlili sa a tým slávnostne začali náš „Dorastový Silvester”. Po večeri prišiel čas na hry. Tá prvá, technickým názvom “Kartičky”, nám vydržala vyše dvoch hodín. Ide o toto: Všetci si posadajú do kruhu. Nechá sa kolovať škatuľka s kartičkami, na ktorých sú otázky. Každý si jednu kartičku vytiahne a odpovie na otázku. Typy otázok sú rôzne, vedomostné, filozofické... – od “Ako by si definoval/a múdrosť?” cez “Aké exotické jedlo by si nezjedol/la?” až po “Koľko tlačidiel má Nokia 3310?”. S kartičkami sme si užili kopec zábavy a boli by sme pokračovali ešte dosť dlho, nebyť zistenia, že čas pokročil a hodiny ukazujú pol dvanásťte.

O pol noci sme totiž chceli byť na hrade. To sa nám aj podarilo, dokonca sme prišli v miernom predstihu, a tak sme ešte, spolu s mnohými ďalšími ľuďmi, čakali... Potom začali biť zvony Dómu a z Hlavného námestia bolo počuť ampliónmi zosilnené: „Desať, deväť, osem...“. Pri „nula“ sme si popriali „Šťastný Nový rok“ a okolo nás začali trieskať raketle, svetlice a ohňostroje. My sme síce mali iba prskavky, ale bolo ich dosť a mávať a písať nimi do vzduchu stálo za to. Bolo nám len trochu ľúto, že ten „hlavný“ ohňostroj, kvôli ktorému sme vlastne na hrad išli, sme dobre nevideli. Bola totiž hmla a tak len občas celá obloha farebne zasvietila. Cestou späť sme sa vybláznili a „dorazili“ zvyšok prskaviek. Po návrate sme hrali rôzne hry a okolo tretej sme sa postupne začali ukladať na spánok, Teda, niektorí spali, niektorí sa v spacákoch rozprávali. Tí poslední „maratónci“ zaľahli až pred siedmou.

Ráno sme všetci spolu išli do kostola na novoročné služby Božie. Na tento Silvester budeme určite ešte dlho spomínať...

Lenka Birová a Monika Nagyová
členky dorastu zo Starého lýcea

Víkendovka pre konfirmandov

V dňoch 25.-27. januára 2008 sme sa i napriek chladnému počasiu, ktoré január zväčša prináša, rozhodli zorganizovať víkendový pobyt pre našich konfirmandov. Pred kostolom na Legionárskej ulici sme sa stretli v piatok už o 10:00 hod. a veru, nebolo nás málo – presne 58 detí. Objednaný autobus nestačil, ale naši milí Bohuznámi bratia, ktorým týmto ďakujeme, nám pomohli odviešť tých, ktorí sa nezmestili. Netrvalo dlho a boli sme na mieste – konkrétne v stredisku Prameň v Častej. Začali sme spoločným

obedom, poobede sme si zahrali dobrodružnú hru v lese, ktorá pokračovala aj na druhý deň. Počasie sa mimoriadne vydarilo, len blata bolo trochu viac, ako sme predpokladali. Ale to nám nemohlo pokaziť našu radosť. Víkendovka niesla názov: Za koho kopeš? Je to otázka na telo, ale každý človek by si ju mal z času na čas položiť. Za koho kopem? Na ktorej strane stojím? Som medzi tými, čo kráčajú za Pánom Ježišom alebo som zišiel z cesty? Prípadne, vykročil som na túto cestu? Mnohí toho o Pánovi Ježišovi veľa vieme, ale dotýka sa nás to aj osobne? Ako kedysi dávno napísal Filip Melancton: „Viera však, ktorá ospravedľňuje, nie je len historická známosť, ale je prijatie

Božieho zaslúbenia, v ktorom sa zdarma pre Krista podáva odpustenie hriechov a ospravedlenie. ... Viera znamená chcieť a prijať ponúkané zaslúbenie o odpustení hriechov a o ospravedlení.“

Je dôležité hľadať odpovede na tieto životne dôležité otázky a my sme sa v Častej o to spolu usilovali. Mali sme na to priestor pri večerných témach, na ranných stíšeníach, ale i v nedeľu doobeda na spoločných mládežníckych službách Božích. Strávili sme príjemné chvíle, nadýchali sa čerstvého vzduchu, nadviazali nové priateľstvá. Verím, že to bol

Mládežnícka lyžovačka 2008

Keď pršalo, mrholilo, ešte niekedy v decembri, opäť sa nám zažiadalo užiť si zdravého vzduchu, zimných športov a príjemného spoločenstva medzi sebou. A kde inde sa toto mohlo celé odohrať, než na tradičnej mládežníckej lyžovačke?

Víkendovka pre konfirmandov

užitočný čas pre našich mladých, ale aj pre nás. Víkendovka v Častej sa skončila, ale Pán Ježiš neostal len tam. Chce nás sprevádzať životom a premieňať na svoj obraz každý deň. Modlite sa, prosím, za našich konfirmandov, aby sa vzkriesený Kristus stal realitou v ich životoch, aby kráčali v pokore po nastúpenej ceste za naším Spasiteľom.

P.S.: Srdečná vďaka všetkým, ktorí pomohli pri realizácii tohto podujatia.

Martin Kováč, zborový katechéta

Po náročnom a hektickom hľadaní vhodného ubytovania v dosahu vhodného lyžiarskeho strediska sme teda vymysleli nasledujúci plán: 26.1.-3.2.2008 v ubytovni mikulášskeho cirkevného zboru v Ploštine.

Ešte týždeň pred odchodom bolo celé Slovensko v tom, že snehu bude asi ako minulý rok: kde nič – tu nič. Strácali sme nádej a začínali plánovať turistické výlety.

Ale to sme nevedeli, že to naozaj bude presne ako minulý rok – pamätáte si ten orkán, čo v posledný januárový víkend zasiahol Česko a do značnej miery aj Slovensko? Tak ten prišiel v trochu slabšej sile aj tento rok a opäť so sebou v tom správnom čase priniesol snehovú nádielku – presne v prvý víkend našej lyžovačky. O sneh bolo postarané – stredisko Jasná všetci vrelo odporúčame; o dopravu sme sa nemuseli báť – vďaka rodinám Grexovej a Brunckovej; a napokon o spoločenstvo

medzi nami sa postaral náš Pán, keď sme mohli spolu zdieľať naše trápenia i radosťi, nové nápady pre našu službu, zažiť kopec zábavy i starať sa jeden o druhého.

Na záver chcem za toto všetko Pánu Bohu poďakovať a prosiť o požehnanie ďalších mládežníckych výletov, ktoré plánujeme na tento rok – či už jarnú a jesennú víkendovku, alebo letný „puťák“, na ktoré všetkých záujemcov srdečne pozývame.

Ria Ōlvecká, členka mládeže

Lyžovačka študentov ubytovaných v internáte Evanjelického domu starostlivosti (EDS)

V dňoch 3. až 9. februára 2008 sme sa z Božej milosti zúčastnili so študentmi ubytovanými v našom internáte lyžovačky v Starej Lesnej. Okrem oddychnutia si po náročnom skúškovom období a načerpania nových síl do prichádzajúceho semestra, chceli sme počas týchto niekoľkých dní potešiť telo a ducha v spoločenstve, ktoré ešte len vzniká. Pán Boh

požehnal tento čas krásnym počasím v jednom z najkrajších kútov našej krajiny.

Hneď na začiatku sme sa podľa fyzickej kondície a psychického rozpoloženia rozdelili na skupinu lyžiarov, bežkárov a chodcov. Aj napriek rôznym záujmom, veľa času sme trávili spoločne. Po spoločných raňajkách nám každý deň krátkou zvestou slova Božieho poslúžila sestra kapláňka Erika Hlačoková. Po tom sa každá skupina vybrala venovať vlastným aktivitám, lyžiari zoznamovať sa s tatranskými svahmi, bežkári naberať skúsenosti v okolí Štrbského plesa a chodci objavovaním krás podtatranských osád a obcí. Nechýbali však ani spoločné aktivity, či už výlet zasneženou krajinou na Popradské pleso, alebo niekoľko hier bowlingu v neďalekom Poprade. Večery sme si krátili rôznymi spoločenskými hrami, no aj

napriek našej snahe a odhodlaniu zotrvať každý večer vo vzájomnej spoločnosti čím dlhšie, únavou fyzicky znavení sme skoro podliehali spánku, po náročných dňoch tak príjemnému.

Počas týchto dní sme mali možnosť rozprávať sa o mnohých témach, vymieňať si názory a skúsenosti, na ktoré si v zhone bežného dňa nachádzame čas len zriedka. Aj napriek počiatočnému bližšiemu nepoznaniu sa, mnohí sme prejavili vôľu pokračovať vo vzájomných stretnutiach pri slove Božom aj po návrate do Bratislavy. Čas darovaný nám na tomto výlete sme sa snažili plnohodnotne využiť a preto veríme, že aj v budúcnosti sa budeme opäť môcť stretnúť na akcii, ktorá nie len telo ale aj ducha poteší.

Mária Šebestová, správca internátu

Ako sa nám býva v EDS?

V internáte v Evanjelickom dome starostlivosti bývam už druhý rok. Keď sa obzriem späť a spomeniem si na začiatok, som naozaj prekvapená. Vtedy nás bývalo na dievčenskej chodbe presne deväť a každý deň nás budil pracovný ruch robotníkov, ktorí na chodbe za našimi dverami dokončovali zvyšné izby.

Dnes býva na internáte približne sedemdesiat evanjelických vysokoškolákov. Študujeme možné aj nemožné. Medzi nami sú budúci architekti, právnici, manažéri, neuveriteľne veľa chlapcov so sklonom vráť sa v počítačoch a samozrejme, zopár vedkýň. Unikátom je študentka logopédia a jeden operný spevák.

Aj popri rušnom študentskom živote si však musíme podľa dohody nájsť čas na

dobrovoľnú prácu pre cirkevný zbor. Stretneme sa väčšinou pri umývaní okien a podláh, ale pred Vianocami sme napríklad mali možnosť ozdobiť stromček vo Veľkom kostole. Samozrejme, že sa stretávame aj mimo práce. Na pravidelných utorňajších stretnutiach v kaplnke, ktoré prebiehajú podobne ako mládež. A takisto sa Márii Šebestovej a Anke Fáberovej, ktoré nás majú na starosti a organizujú všetko čo s nami súvisí (napr. vyrazené poistky na celom poschodí v nedeľu večer = zdanlivo neriešiteľná situácia, s ktorou si po príchode do objektu poradili za cca 10 minút) podarilo potešiť nás predvianočnou kapustnicou, či punčom. No a hitom nášho internátu je kaviareň Scherz, ktorá poskytuje intelektuálne prostredie a častý kultúrny program. A majú dobré pivo.

Sú však veci, ktoré sa nám na internáte páčia najviac a ktoré si v porovnaní s inými internátmi nevieme vynachváliť:

Jano, 22: „Je tu pokoj a skvelá pozícia blízko centra. Do školy chodím pešo.“

Marianna, 22: „Je lepšie nájsť v kúpeľni pár mravcov, ako jedného švába v chladničke.“ :)

Mirka, 19: „Páčia sa mi moje spolu-bývajúce. Je tu veľmi fajn kolektív. Lokality je skvelá, aj keď mi nechodia dobré trolejbusové spoje do školy. A opäť funguje je práčka!“

Katka, 21: „Mne sa strašne páči to, že máme vysoké stropy, čo je neuveriteľne veľký potenciál na to, aby sme tam mali najmenej desať disko gúľ. A na izbe máme dokonca aj balkón!“

Norika, 21: „Je super, že tu býva aj môj priateľ, môžeme spolu občas večerať.“

Býva sa nám dobre. „Na začiatku to tu bolo také prázdne, ale už sme si z toho spravili útulný domov. Skutočne sa tu cítim ako doma,“ skonštatovala Katka, keď som jej pripomenula naše začiatky na internáte.

V najbližších mesiacoch nás čakajú dve akcie, na ktoré sa už teším. Budeme mať internátne predveľkonočné služby Božie a v apríli budeme môcť hromadne darovať krv, pretože k nám zavíta mobilná transfúzna stanica. Dobrý spôsob ako pomôcť druhým, čo povieť?

Veronika Mišíková
študentka žurnalistiky

Fotoreport zo seminára pre umelcov a z Festivalu kresťanského umenia (Bratislava 22.- 24.2. 2008)

Seminár o hudbe

Rassty (známy z Bailanda) →

eMKo Band (BA)

hip hop

stretnutie v Starom lýceu

Preise'n'blues-ship band

Plus jeden

od teórie k praxi

pohľad do sály

„Kresťan hlavou a srdcom“

10. misijná konferencia Slovenského evanjelizačného strediska

Milí bratia a sestry, srdečne Vás pozývame na konferenciu „**Kresťan hlavou a srdcom**“ do Zvolena. Pán nám stvoril hlavu a srdce a tie sú základom pre pravú živú vieru.

Bohatý program konferencie sa uskutoční **2. – 4. mája, v aule Technickej Univerzity vo Zvolene.**

Pozvanie prijali vzácní hostia:
Prof. Dr. Eberhard Hahn, profesor teológie, Nemecko. Rok prednášal v Indii a 5 rokov na Teologickej fakulte v Brazílii. Téma jeho dizertačnej práce: Kde je cirkev Ježiša Krista?

Curt A. Westman, kazateľ, evanjelista, Nórska evanjelická misia. 8 rokov pracoval ako riaditeľ Open doors Scandinavia, ktorá prenáša Biblie a literatúru do krajín, kde sú kresťania prenasledovaní. Nahral viac ako 1300 rozhlasových relácií „Cestou Biblie“ vo švédskom jazyku, ktoré sa stále vysielajú v 35 rozhlasových staniách vo Švédsku.

Roland Gustafsson, riaditeľ Švédska evanjelická misia. 10 rokov pôsobil ako misionár v Keni. Neskôr sa stal misijným tajomníkom pre prácu v Eritrei, Etiópii, Keni a Peru a od roku 2005 je riaditeľom evanjelickej misie vo Švédsku.

Stanislav Kaczmarczyk, kazateľ Česká republika. Od 14. rokov aktívny pracovník v misijnom hnutí evanjelickej cirkvi v Těšínsku. 10 rokov pôsobil ako predseda Rady detskej misie v ČR. 11 rokov vyučoval homiletiku na Ostravskej Univerzite. Od roku 1990 je farárom ČCE v Českom Těšíne.

Odozvy na minuloročnú konferenciu EVS:

Drahí bratia a sestry, drahí priatelia v Kristu, ešte vo mne doznievajú povzbudivé, pozhnané zvesti, múdrosti, poučenia, zamyslenia i piesne a verše, ktoré sa jemne a presvedčivo dotýkali predovšetkým našich srdiec. Vyslovujem vám svoj obdiv a veľké ďakujem za vytvorenie nádherného spoločenstva na misijnej konferencii v Liptovskom Mikuláši.

Boli to vskutku sviatočné dni. Kedysi som sa profesionálne venovala tiež organizácii rôznych podujatí v oblasti kultúry a možno o to viac viem oceniť náročnosť takejto práce. Naozaj bolo všetko skvelé počnúc ubytovaním, stravou, dopravou, pohostinnosťou domácich, ale predovšetkým úžasným programom, kedy bol čas prijímať, rozjímať aj sa zdieľať. Tak ako sme oslavovali nášho Pána a Spasiteľa Ježiša Krista počas tých troch dní, tak nech je oslávený aj naďalej náš trojjediný Boh, pretože hlavne Jemu patrí vďaka za obrovské pozhnanie a milosť, ktorú sme

mohli cítiť v Liptovskom Mikuláši. Nech Vás naďalej požehnáva Pán Boh a už sa teším ja i moji chlapci (manžel a syn) na ďalšie takéto stretnutia.

Dáška Szabóová, Šamorín

**Všetky potrebné informácie
Vám radi poskytneme v Slovenskom**

40. výročie obnovenia pravidelných stretnutí evanjelickej mládeže a biblických hodín

V tomto roku si z milosti Božej pripomíname v našom cirkevnom zbore vzácne jubileum – 40 výročie obnovenia pravidelných stretnutí evanjelickej mládeže a biblických hodín.

Pri tejto príležitosti chceme poďakovať a oslavovať Pána Boha za to, že nás sprevádza už toľko rokov.

V spolupráci s Detskou misiou pripravujeme program v dňoch 19.– 22. júna 2008.

Jeho prvá časť sa uskutoční v stredisku Detskej misie Prameň v Častej. Program bude pokračovať slávnostnou biblickou hodinou a v nedeľu službami Božími v Novom a Veľkom kostole i v Dúbravke. Slovom Božím na nich poslúžia bratia biskupi, ktorí prijali

„Kresťan hlavou a srdcom“

**evanjelizačnom stredisku, na
Konventnej 15, Telefón 02/544 32 861,
E-mail: evs@evs.sk, web: www.evs.sk.
Tešíme sa na stretnutie.**

Slavomír Slávik
riaditeľ EVS

naše pozvanie – Stanislav Pientak
a Igor Mišina.

K tomuto výročiu bude obnovený „Spevníček“ v počte 400 kusov. Odhadovaná cena za výtlačok je 120,- Sk. Nakoľko finančné náklady cirkevného zboru v tomto roku sú veľké – pripravuje sa oprava Nového kostola, prichádzame k Vám s prosbou a ponúkame Vám možnosť, aby ste si spevníčky objednali a zaplatili už vopred na farskom úrade na Legionárskej ulici, čím sa zníži tlak na rozpočet zboru. Rovnako sú vítané aj dobrovoľné príspevky na plánované podujatie.

Naše júnové stretnutie budeme pripravovať aj vo svojich modlitbách počas 40 dní. Rozpis tém bude k dispozícii.

Ešte máme k Vám jednu prosbu: Ak poznáte adresy návštevníkov mládeže a biblických hodín po roku 1968, aby ste nám ich láskavo odovzdali. Doteraz sa prihlásilo 60 účastníkov.

Ďakujeme vopred za porozumenie a prosíme Pána Boha, aby požehnal celé obdobie príprav, ale aj samotný priebeh stretnutí pri tejto príležitosti.

Za prípravný výbor:
Jela Zatková
zborová presbyterka

Z NAŠEJ HISTÓRIE

Evanjelici v Bratislave

Ludia sa vraj delia na tri skupiny: na tých, ktorí spôsobujú udalosti, na tých, ktorí udalosti pozorujú a na tých, ktorí nikdy nepochopili, čo sa deje. Keď Vám na pokračovanie prinášame diplomovú prácu Martina Kamenského: „Evanjelický a. v. zbor v Bratislave“, ktorá opisuje udalosti vzniku a existencie nášho cirkevného zboru, robíme tak s vďakou za tých, ktorí sa udalostiam iba nechápavo či ľahostajne neprizerali, ale stali sa ich hýbateľmi. História nášho zboru si pripomíname nie preto, aby sme na ňu iba spomínali, ale najmä aby sme sa ňou – tými, ktorí ju tvorili, dali osloviť. Veď za mnohé, čo v zbore máme a čo požehnané používame (kostoly, Ev. dom starostlivosti, ďalšie zborové priestory) vďačíme práve našim horlivým predkom vo viere.

V slovenskom jazyku dosiaľ o histórii bratislavského ev. a. v. cirkev-

1. Evanjelický a. v. zbor v Bratislave do vydania tolerančného patentu v roku 1781

1.1. Vývoj udalostí pred založením evanjelického a. v. zboru v Bratislave

Bratislava je mesto veľkého historického významu. Jej postupný rozvoj od prehistorickej doby až po dnešné

ného nebolo napísané ucelené dielo. Jediným uceleným dielom napísaným o evanjelickom a. v. zbore v Bratislave sú po nemecky napísané Dejiny evanjelického a. v. zboru v Bratislave od Jozefa Schödlu a Karola Eugena Schmidta. Sme preto vďační M. Kamenskému za dovoľenie publikovať jeho prácu v našom zborovom časopise.

Svoju diplomovú prácu M. Kamenský rozdelil do troch kapitol, pričom za medzníky vo vývoji evanjelického a. v. zboru v Bratislave si vybral založenie zboru v roku 1606, vydanie Tolerančného patentu v roku 1781 a ako posledný je rok 1924, keď sa po vyše tristoročnej histórii evanjelický a. v. zbor rozdelil a vznikol tak samostatný slovenský zbor.

Cieľom práce je poukázať na genézu evanjelického a. v. zboru v Bratislave, upozorniť na dejinne dôležité udalosti, ktoré sa so zborom spájajú a tiež ozrejmiť existenciu zboru v 19. storočí – v tých intenciách, ktoré povoľujú dostupné archívne pramene a odborná literatúra.

Martin Šefranko
zborový farár

významné politické, hospodárske a kultúrne centrum dokladajú početné archeologické nálezy a archívne materiály, medzi ktorými majú osobitný význam sakrálne objekty, cirkevná spisba a náboženská literatúra.

V 16. storočí vývoj náboženských a cirkevných pomerov v Bratislave ovplyvnilo mohutné hnutie – Lutherova reformácia. Reformačné myšlienky sa tu ujímali už niekoľko rokov po Lutherovom verej-

nom vystúpení 31. októbra 1517 vo Wittenbergu. Je totiž zistené, že už roku 1526 sú v Bratislave pálené Lutherove spisy¹. V roku 1528 dal veliteľ Bratislavského hradu upáliť jedného mnícha preto, že vo františkánskom chráme kázal proti pápežovi. Hoci popredné rodiny sa viac klonili k novému učeniu, o zriaďovaní zboru nemohlo byť ani reči. V meste sa zdržovali panovníci, od roku 1543 tu sídlili i ostrihomskí arcibiskupi. Oni by boli určite zabránili každej takejto aktivite. 26. októbra 1548 sa v Bratislave začalo zasadnutie uhorského snemu, ktoré prijalo viacero zákonov posilňujúcich postavenie katolíckej cirkvi. V tomto čase nebolo vôbec mysliteľné zriadiť v Bratislave samostatný cirkevný zbor.

To však znamenalo, že náklonnosť k reformácii nebolo možné nijakým spôsobom prejavovať navonok. Ak sa aj o podobné prejavy obyvatelia snažili, boli tvrdo potlačené. Dôkazom toho je už spomínané upálenie mnícha, ktorý kázal proti pápežovi².

V roku 1564 zomrel Ferdinand I. Jeho syn Maximilián I. mal k evanjelikom blízko, ale ako medzinárodná tak, i domáca politická situácia mu nedovolili sa k tomu priznať. Hneď na začiatku svojho panovania zakázal v Bratislave páliť evanjelické knihy a v tom istom roku dovolil evanjelikom prijímanie Večere Pánovej pod obojím. Takto nastal zvláštny stav, že tí, ktorí boli v duchu už evanjelikmi, navonok stále zostávali v rámci katolíckej cirkvi. Takýto rámec nemohol dlho pretrvávať a postupne sa presadila

¹ Adamiš, Július: Pamätnica bratislavského evanj. a. v. zboru. Myjava, 1927, s. 16.

² Tamtiež, s.15.

myšlienka utvoriť samostatný evanjelický zbor.

1.2. Založenie evanjelického a. v. zboru v Bratislave

Utvorenie samostatného evanjelického zboru v Bratislave sa stalo skutočnosťou po uzatvorení viedenského mieru v roku 1606. Patrí medzi najneskoršie zriadené zbory. Malo to viaceré dôvody. V dejinách bratislavského evanjelického zboru sa odzrkadľuje história celej evanjelickej cirkvi v bývalom Uhorsku. Bratislavský zbor už aj preto, že bol zborom korunného mesta Uhorska, vždy počítaval s triedavo priazeň i nepriazeň panovníkov a vyšších vládnych kruhov. Bratislavský zbor bolo vždy miestom, kde ostatní evanjelici očakávali pomoc, radu či povzbudenie. Vytvorenie samotného zboru bolo uľahčené aj tým, že bratislavskí evanjelici mali v osobe grófa Štefana Iľešházyho a Siegfrieda Kollonicha mocných obrancov.³ V roku 1608 sa konal Bratislavský snem, kde uzákonomili slobody pre uhorských evanjelikov a za palatína zvolili evanjelika Š. Iľešházyho. S. Kollonich novovzniknutému zboru podal pomocnú ruku i tak, že mu prepustil svojho dvorného kňaza Andreja Reisza, ktorý sa stal prvým bratislavským evanjelickým kňazom. A. Reisz už aj predtým kázal v Bratislave v tzv. Kamperovskom dome a od roku 1606 už ako riadny bratislavský kňaz, samozrejme v súkromnom dome, ktorý stál pri radnici na mieste dnešného kostola jezuitov. V tomto istom roku vzniklo i slávne evanjelické lýceum, ktoré sa takmer na tristo rokov stalo pýchou

³ Adamiš, Július: c.d., s. 16.

bratislavského zboru. Zakladateľom – zriaďovateľom prvého evanjelického lýcea bol David Kilger, rodák z Lauingenu vo Falcku. David Kilger založil evanjelické lýceum podľa vzoru lauingenského gymnázia. Škola mala osem tried, z toho dve triedy základnej – elementárnej školy. Vyučovací jazyk bol nemecký, maďarský a latinský. V najvyšších ročníkoch sa prednášali teologické a filozofické vedy, z jazykov gréčtina a hebrejčina.

Tieto udalosti vyvolali u katolíckeho kleru nepriaznivý dojem. A. Riesz bol prinútený odísť a do konca života potom pôsobil vo Svätom Jure. Jeho miesto dočasne zastal kaplán S. Tettelbach. Až keď bol roku 1608 v Bratislave uzákonený viedenský mier a novokoronovaný kráľ Matej II. potvrdil stavmi dojednané záruky náboženskej slobody, začala sa i pre evanjelikov uplatňovať náboženská

sloboda. Na post farára bol teda v roku 1608 pozvaný Šimon Heuchelin taktiež narodený v Lauingene a pred Bratislavou pôsobil v Neuburgu. V roku 1610 na synode v Žiline bol poverený funkciou inšpektora nemeckých zborov evanjelickej cirkvi v Bojnickej superintendencii. Do histórie evanjelického zboru v Bratislave sa zapísal najmä tým, že v roku 1612 vypracoval cirkevné pravidlá pre Bratislavskú stolicu a vydal pohrebné kázne.

Keďže boli v Bratislave v tých časoch v značnom počte i slovenskí a maďarskí veriaci, i o týchto bolo treba sa postarať. V roku 1612 bol za slovensko-maďarského kňaza do Bratislavy pozvaný Mikuláš Marikius-Marikovský. Slovensko-maďarský cirkevný zbor takto existoval do rozluky v roku 1924.

Martin Kamenský
(Pokračovanie)

Areál Veľkého kostola s budovou Evanjelického lýcea